

Тема: Алюри. Виробнича класифікація та та інтер'єр коней

ПЛАН

- 1. Алюри, їх різновиди
- 2. Виробнича класифікація порід коней
- 3. Інтер'єр коней.
- 4. Ознаки, які слід враховувати при виборі спортивних коней

** Основна література*

- * 1. Гопка Б.М., Хоменко М.Н., Павленко П.П. Конярство. К.: Вища освіта, 2004. 320 с.*
- * 2. Гопка Б.М., Калантар О.А., Павленко П.М. Коні в сільському господарстві. К.: Урожай, 1989. 152 с.*
- * 3. Гопка Б.М., Скоцик В. Є., Павленко П. М., Хоменко М. П., Колот В. І. Практикум з конярства. К.: Вища освіта, 2011. 384 с.*
- * 4. Горошко І.П. Калантар О. А. та ін. Правила випробування племінних коней рисистих, верхових і ваговозних порід на іподромах Українию. К., 2002. 64 с.*
- * 5. Ібатулін І.І., Сризов А.І., Цицюрський Л.І. та ін Вирощування ремонтного молодняку сільськогосподарських тварин. К.: Урожай. 1993. 248с.*
- * 6. Пономаренко Н.Н., Черний Н.В. Коневодство. Харьков: Эспада, 2001. 352с.*
- * 7. Судай В.Д. Використання коней в умовах реформованого сільськогосподарського підприємства. Вінниця. 2001. 368 с.*
- * 8. Міжвідомчий статистичний збірник. Тваринництво України. 2020 рік*

• 1. АЛЮРИ, ЇХ РІЗНОВИДИ

Алюри (фр. *Allure* «хода») – види поступального руху коня (інколи термін вживається щодо інших тварин).

Розрізняють три основних *природних* алюри (*крок, рись, галоп*) і *штучні*, які виробляються у коней в процесі тренування (*іспанський крок, пиаффе, пірует і т. д.*). Серед них також є проміжний алюр – *інохідь*, який може бути як вродженим, так і набутиим.

- **КРОК** – король алюрів, це основа основ, з нього починається верхова їзда. *Середня швидкість руху крокуючого коня становить не більше 8 км/годину.* Однак саме на кроці можна побачити всі помилки їзди і почати тренінг.

- Крок – це чотиритактний алюр. Тобто, кінь по черзі переставляє ноги. *Якщо слухати звук руху, то можна почути чотири окремих удару копитами.* Розрізняють три види кроку: *короткий або зібраний, середній і широкий або доданий.*

- Різниця між ними добре видно, особливо, якщо подивитися на сліди копит. *При короткому кроці* сліди задніх копит залишаються від передніх на достатній відстані. *При середньому* – потрапляють на сліди передніх. *При доданому* кроці сліди задніх копит переступають сліди передніх.

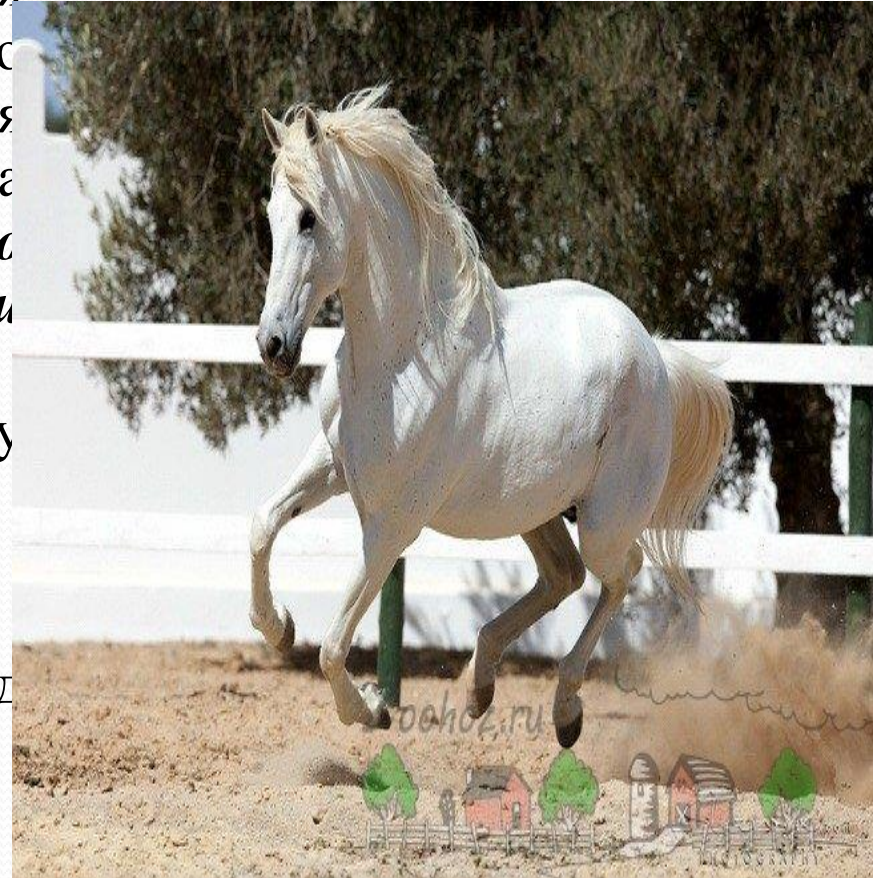
- **РИСЬ** – це двотактний алюр коні, при якому поперемінно ноги переставляються парами по діагоналі. **Якщо слухати звук, то можна почути лише два удари копитами.** Одночасно рухається задня і передня нога по діагоналі, потім йде фаза підвисання і потім знову дві ноги.
- Рись також має кілька видів: **зібрана, середня, додана і робоча.**
- Також часто можна зустріти такі поняття, як навчальна рись і полегшена. Але вони стосуються не рухів тварини, а посадки вершника. На навчальній рисі вершник якомога щільніше сидить у сідлі, а на полегшеній підводиться в момент підвисання.
- У господарських умовах швидкість тихої риси - 9-10 км за годину, середньої - 11-13 км, швидкої – 14-15 км і максимальної - до 30 км на годину.
- В природних умовах коні рухаються риссю рідко, більшість їх рухів здійснюється кроком і галопом.
- **Важливо! На іподромі повільна рись називається тротом, швидка – размашкой.** Також розрізняють мах і призову рись.

- ГАЛОП - це швидкий трохтактний алюр, коли кінь рухається наступним чином: спочатку виноситься одна задня нога, потім друга задня і разом з нею паралельна передня. В кінці ставиться друга передня нога і слід фази підвисання. *Якщо слухати звук, то при такому русі ми будемо чути три удари копитами.*

- По швидкості і захопленню простору виділяють:

-
- *манежний галоп* (до 300 м/хв);
- зібраний (не неквапливий — понад 200 м/хв);
- *середній* (400-700 м/хв);
- *доданий або размашка* (800 м/хв);
- *кар'єр* (дуже швидкий — 1000 і більше м/хв).

2. ВИРОБНИЧА КЛАСИФІКАЦІЯ ПОРІД КОНЕЙ

- **Верхові.** Легкий і міцний кістяк; щільні мускули й шкіра; глибокі, але неширокі груди; довга нетовста шия; укорочений тулуб; легка, суха голова; довгі, косо поставлені лопатки; довгі кінцівки із добре окресленими суглобами та сухожиллям

- **Рисеті.** Займають проміжне положення між верховими породами й ваговозами, наближаючись більше до верхових коней.
- Для місцевих коней характерні переважно комбінована продуктивність і неоднакові ознаки екстер'єру.

- **Ваговозні.** Масивні й з короткими кінцівками. Вони мають *широкий, глибокий і порівняно розтягнутий тулуб із товстою й досить рихлою шкірою.*

- У них кістяк і мускулатура добре розвинені, круп широкий, роздвоєний і спущений, *голова важка із широким лобом, шия коротка й товста, лопатки прямовисні, але довгі, кінцівки товсті, широко поставлені*

• 3. ІНТЕР'ЄР КОНЕЙ

- Практика тренувань і випробувань племінних і спортивних коней вимагає все більш високі вимоги до розробки науково-обґрунтованих систем підготовки, *винайдення нових об'єктивних методів оцінки рівня тренованості організму.*
- Оцінка рівня тренованості та роботоздатності коней на цей час вже не можлива без біохімічних досліджень на молекулярному рівні. *У коней, що тренуються, в організмі відбувається величезна кількість процесів, що складаються з ряду послідовних біохімічних реакцій, тісно переплєтених між собою.*
- Тренування коней заключається в поступовому пристосуванні організму до інтенсивної м'язової діяльності. Ця адаптація стосується, насамперед, процесів регуляції і координації функцій при виконанні фізичних навантажень. *Вона супроводжується глибокими функціональними змінами в організмі.*

- **При тренуванні організму біохімічна адаптація проходить трьома шляхами:**

- - накопичення енергетичного матеріалу (глікогену, ліпідів);

- - підвищення можливостей окисних систем (за рахунок постачання організму киснем, підвищення активності ферментативних систем);

- - більш економні затрати енергетичних матеріалів, зменшення напруги функціональних систем

• Для вивчення інтер'єру використовують такі методи:

- морфологічний,
- гістологічний,
- фізіологічний,
- біохімічний,
- хімічний,
- цитогенетичний,
- імуногенетичний,
- анатомічний,
- рентгеноскопичний,
- ультразвуковий (сонографічний) та ін.

• **Об'єктом дослідження є кров тварин і її імунологічні властивості, потові та жирові залози, шкіра, внутрішні органи, кістяк, цитологічні компоненти клітин, ферменти, нуклеїнові кислоти та інше.**

• Вуглеводний та мінеральний обмін

• Відомо, для будь-якої м'язової роботи потрібна енергія. Вона утворюється в організмі шляхом аеробного і анаеробного окислення. *Судити про стан тренованості організму коней можна за співвідношенням даних процесів у стані спокою, під час навантажень і у відновлювальний період.*

• *Для характеристики стану енергозабезпечення під час м'язової діяльності різного навантаження в якості біохімічних показників використовують показники вуглеводного та жирового обміну.*

• Найчастіше для цього визначають *концентрацію глюкози, тригліцеридів, гліцерину, вільних жирних кислот та кетонових тіл.*

- Також обов'язково потрібно враховувати вміст мікроелементів (Ca, P) тому, що при надмірному фізичному навантаженні, особливо молодих коней, може негативно вплинути на рівномірність росту та кальцифікацію організму.
- Встановлено, що невелика *тенденція до збільшення кількості глюкози свідчить про зростання енергетичного потенціалу внаслідок тренування*. Зменшення кальцію в крові майже на половину говорить про те, що частина його відразу поступає в простір між молекулами м'язових білків (актину і міозину).
- *Збільшення концентрації фосфору у крові більш тренуваних коней свідчить про те, що зростає потреба в енергопостачанні та фосфорилуванні біологічно активних речовин*. Саме за допомогою цих процесів і проходить регуляція скорочення та розслаблення м'язів.

- **Вуглеводний та білковий обмін**

- *Вуглеводи не є одним джерелом забезпечення організму енергією.*

- Під час тренувань і випробувань коней в працюючих м'язах настає момент, коли їм не вистачає для роботи продуктів вуглеводного обміну.

- Тоді в процес включаються продукти жирового обміну (ліпіди). Доступними для використання м'язами формами ліпідів є ендогенні запаси тригліцеридів або циркулюючі в крові жирні кислоти.

При роботах малої потужності (крок, трот) джерелом енергії переважно для м'язів і особливо серця стають саме жирні кислоти.

- Але при зростанні потужності роботи (мах, галоп) участь вільних жирних кислот в забезпеченні м'язів енергією знижується.

- *Велику увагу приділяють холестерину в крові коней, що проходять тренування, тому, що він є вихідним матеріалом для синтезу стероїдних гормонів, жовчних кислот та 7-дегідростеролу (попередника вітаміну Д).*

- *Тренованість коней сприяє синтезу холестерину, попередником якого є сквален. Посилення синтезу холестерину та збільшення його кількості в ліпопротеїдах крові призводить до негативних явищ, а саме до розвитку у коней атеросклерозу.*

● *Вивчення інтер'єру дає змогу:*

- - правильно оцінювати тварину з огляду на її придатність для тієї чи іншої господарської потреби,
  - - уточнювати племінну цінність,
  - - правильніше провести добір
  - - застосувати кращі прийоми вирощування її та експлуатації.
-
- За інтер'єрними параметрами можна також прогнозувати майбутню продуктивність тварин або їх нащадків, тобто вести раннє їх оцінювання та добір

- Крім вуглеводів і жирів не можна не вказати на одну з найважливіших структур будь-якого організму – це білки.

- *Від кількості білків в організмі залежать продуктивні якості коней.*

- Білки сироватки крові використовуються як одні із важливих показників стану організму за різних умов тренінгу та іншого використання.

● **Фізіологічні показники в організмі коней**

- Для прогнозування роботоздатності коней також *враховують фізіологічні показники в організмі та формені елементи крові.*
- При інтенсивному м'язовому навантаженні у коней проходять значні зміни складу крові: підвищується *кількість еритроцитів, лейкоцитів та гемоглобіну.* Збільшення кількості еритроцитів при м'язовій роботі призводить до підвищення “*дихальної*” поверхні крові.
- Також при значних навантаженнях проходить підвищення артеріального тиску, що характеризує діяльність серцево-судинної системи

- *З метою контролю за роботоздатністю коней визначають рівень гормонів глюкокортикоїдів. Вони також відіграють досить істотну роль в адаптації організму до м'язового навантаження.*

- При підвищеній м'язовій роботі проходить **активація** гіпофіз-надниркової системи і у кров виділяється *додаткова кількість глюкокортикоїдів.*

- Завдяки цьому мобілізуються білкові ресурси організму, посилюється утворення глікогену в печінці. *Хоча надмірне навантаження призводить до пригнічення виробництва глюкокортикоїдів наднирниками.*

- Дуже часто у скакових коней спостерігається синдром “дефіциту кори наднирників” – явище, яке викликає зниження роботоздатності.

- Досить цікавий виявився той факт, що у деяких кобил, які мали високу роботоздатність, виявлено підвищений вміст андрогену (чоловічого статевого гормону) у сироватці крові.

- Але найчастіше це призводить з одного боку до збільшення об'єму м'язів та покращення спортивної форми, з іншого боку – до зниження відтворних функцій кобил.

● 4. ОЗНАКИ, ЯКІ ВРАХОВУЮТЬСЯ ПІД ЧАС ВИБОРУ СПОРТИВНИХ КОНЕЙ

-
- При виборі спортивного коня враховують:
- - *тип;*
- - *породність;*
- - *екстер'єр;*
- - *походження;*
- - *працездатність;*
- - *стан здоров'я;*
- - *стан нервової системи.*

- **Для виїздки** обирають коней верхового типу, гармонійного складу, правильного екстер'єру, з низькими, легкими, вільними рухами.
- Бажано, щоб кінь мав **невелику, суху, породну голову з широкими ганашами, довгою потилицею, виразними очима, тонкими, правильно поставленими вухами.**
- Шия має бути довгою, спина середня за довжиною, поперек відносно довгий, круп середній за довжиною з добре розвиненою мускулатурою. **Зріст 161-168 см. Найбільш популярні для виїздки гніді, карі, вороні та руді коні з невеликими семітичними відмітинами**

- *Для змагань з конкурів* вибирають крупних коней (зріст 162 – 164 см, з обхватом грудей близько 200 см і п'ястка 21... 22 см).
- *В екстер'єрі конкурних коней повинні переважати «довгі лінії»*, вони повинні мати довгу шию, довгу косо поставлену лопатку, довгу спину і круп з добре розвиненою і міцною мускулатурою; ноги правильної будови, міцні, без істотних вад, невелика шаблюватість задніх ніг та спущений круп не вважаються серйозними вадами.
- Вдало виступають в конкурних конях чистопродної верхової, тракененської, ганноверської, будьонівської

- **Для триборства** відбирають коней елегантних, сухих, міцної конституції, сміливих, з добрим норовом та правильними природними рухами, **високою загальною і спеціальною витривалістю**.
- Дуже важливими є правильна будова ніг, міцність зв'язок та сухожилків, добре розвинена мускулатура, міцні спина і попереки, **зріст в межах 162 – 168 см**.
- Використовують коней чистокровної верхової та класних представників напівкровних порід.

Дякую за увагу